

Θεματικά Πάρκα: Η Συμβολή τους στην
Τουριστική Ανάπτυξη

Λουκάς Ντούβας

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

Θεματικά Πάρκα: Η Συμβολή τους στην Τουριστική Ανάπτυξη

Leisure Parcs: Their Contribution To Tourism Development

Λουκάς Ντούβας

Διευθυντής της Ένωσης Ξενοδόχων Αθηνών – Αττικής, Διδάσκων του ΤΕΙ Αθήνας.

Loukas Douvas

Director of Athens-Attica Hotel Association, Lecturer of Technological Educational Institute of Athens (TEI)

Περίληψη

Η ανάπτυξη της βιομηχανίας των πάρκων αναψυχής έρχεται να προσθέσει νέα δεδομένα στις δραστηριότητες της ψυχαγωγίας, στον Ευρωπαϊκό χώρο, αποτελώντας συγχρόνως συνέχεια των εννοιών του «πράσινου τουρισμού» και της «επιστροφής στη φύση».

Στις ΗΠΑ, η βιομηχανία των θεματικών πάρκων άρχισε να αναπτύσσεται από το 1955 με τη δημιουργία θεματικών πάρκων εκ των οποίων το πιο διάσημο είναι η Disneyland.

Συγκριτικά με τις άλλες χώρες, η Ελλάδα έχει καθυστερήσει χαρακτηριστικά στην ανάπτυξη των θεματικών πάρκων, διότι μόλις τα τελευταία χρόνια διαφαίνεται κάποιο ενδιαφέρον για την ανάπτυξη των ψυχαγωγικών πάρκων, τα οποία όχι μόνο αποτελούν πηγή απασχόλησης, αλλά συγχρόνως προβολής και προώθησης του τουρισμού και της βιομηχανίας.

Η κεντρική εξουσία, αλλά και η τοπική αυτοδιοίκηση, άρχισαν να δείχνουν ενδιαφέρον σε αυτή τη νέα βιομηχανία αναψυχής και πολλές φορές εμπλέκονται άμεσα, δεδομένου ότι οι κοινωνικό – οικονομικές επιπτώσεις, τόσο σε επίπεδο χώρας, όσο και σε επίπεδο περιφέρειας είναι σημαντικές.

Η λειτουργία των θεματικών πάρκων είναι συνδεδεμένη με την έννοια της αειφόρου ανάπτυξεως διότι έχουν άμεση σχέση με την προστασία του περιβάλλοντος και των οικοσυστημάτων, λόγω του χαρακτήρα της επένδυσής και των σχετικών εξοπλισμών.

Η ύπαρξη ενός θεματικού πάρκου, εμπλουτίζει το τουριστικό δυναμικό μια περιοχής και ενισχύει το Brand Name, τόσο σε εθνικό, όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Abstract

The growth of the industry of Leisure Parks comes to add new data in the activities of entertainment in the European domain, being simultaneously the continuation of the significances of "green tourism" and "return in the nature"

In the USA, the industry of Theme Parks began developing in 1955 with the creation of Theme parks from which the most famous is Disneyland.

Comparatively with the other countries, Greece has characteristically delayed in the growth of Theme Parks, as only in the past few years emerges some interest for the growth of Leisure parks, which not only constitute source of employment but at the same time projection and promotion of tourism and industry.

Both the central authority and the local self-government began to show interest in this new industry of recreation and many times over they are directly involved, since the social – economic repercussions, so much in country as much in regional level, are significant.

The operation of Theme Parks is connected with the sense of sustainable growth as they have direct relation with the protection of environment and the ecosystem due to the character of the investment and the relative equipment.

The existence of a Theme Park enriches the tourist potential of a region and strengthens the Brand name, equally in national and international level.

144

Εισαγωγή

Τα θεματικά πάρκα ανήκουν στην γενικότερη κατηγορία των δραστηριοτήτων ψυχαγωγίας και αναψυχής.

Η σύγχρονη κοινωνία έχει εμπλακεί σε μια νέα ιστορική πραγματικότητα της συνοδικής μείωσης του εργασιακού χρόνου. Αυτό το γεγονός οδηγεί στην ανακατομή του χρόνου προς όφελος των εργαζομένων, αθλή και των δραστηριοτήτων ψυχαγωγίας και αναψυχής.

Είναι πέρα από οποιαδήποτε αμφισβήτηση, ότι ουσιαστικό στοιχείο δημιουργίας προϋποθέσεων για αναψυχή και κυρίως για μεγιστοποίηση του χρόνου διακοπών και αναψυχής είναι το γενικότερο οικονομικό επίπεδο του εργαζομένου. Οικονομικό επίπεδο, που κατά τεκμήριο, συνάδει με το εξασκούμενο επάγγελμα και που μαζί με το μορφωτικό επίπεδο, τους όρους διαβίωσης και τις δυνατότητες ψυχαγωγίας, συνθέτουν τα κυριότερα κριτήρια κάθε σύγχρονης κοινωνικής στρωμάτωσης, ανεξάρτητα από τη μέθοδο μέτρησης της. (Π. Λύτρας, 2002).

Η τουριστική πολιτική προσανατολίζεται προς την ανάπτυξη και στήριξη των πάσης φύσης δραστηριοτήτων που αφορούν στην ψυχαγωγία. Στη συνέχεια η τοπική αυτοδιοίκηση, οι τουριστικοί φορείς, οι τραπεζικοί οργανισμοί, οι κατασκευαστικές εταιρίες, αποτελούν ένα σύνολο που συνθέτει την ευρύτερη αγορά της ψυχαγωγίας και αναψυχής.

Όπως η ιστορία καταγράφει τα βαθύτερα, αληθιά και τα άμεσα αίτια των οικονομικών φαινομένων, έτσι και η αγορά της ψυχαγωγίας είναι αποτέλεσμα κοινωνικών-οικονομικών και πολιτικών φαινομένων.

Φαινόμενα της σύγχρονης κοινωνίας, παράγοντες μιας νέας χωροταξικής ανακατομής, παράγοντες της τοπικής- περιφερειακής ανάπτυξης; Όπως και να είναι, η ανάπτυξη των θεματικών πάρκων αγγίζει λίγο απ' όλα αυτά.

Ιστορική Αναδρομή

145

Επιχειρώντας μια ιστορική αναδρομή ύπαρξης και λειτουργίας των θεματικών πάρκων, μπορούμε να αντλήσουμε τα παρακάτω στοιχεία:

Το παράδειγμα της Αμερικής: Τα πρώτα "amusement parks" δημιουργήθηκαν στην Βόρεια Αμερική προς το τέλος του 19ου αιώνα. Αναμφίβολα όμως η λειτουργία της Disneyland στο Λος Άντζεθες, εδώ και περίπου 50 χρόνια, σηματοδότησε την ανάπτυξη των ψυχαγωγικών πάρκων. Πράγματι ήταν η πρώτη φορά που επινοήθηκε ένα κεντρικό θέμα γύρω από το οποίο θα οργανωθούν όλες οι δραστηριότητες προσέηκυσης επισκεπτών. Σήμερα στις ΗΠΑ υφίστανται πάνω από 2000 πάρκα αναψυχής και ψυχαγωγίας.

Η Ευρωπαϊκή εμπειρία: Στην Ευρώπη, ορισμένες χώρες όπως η Γερμανία, η Ολλανδία, το Βέλγιο, κλπ έδειξαν νωρίς το ενδιαφέρον τους, αληθιά και τον δυναμισμό τους στον τομέα ανάπτυξης των θεματικών πάρκων. Υπάρχουν περίπου πενήντα θεματικά πάρκα στην Ευρώπη, τα οποία παρουσιάζουν διαφορετικά θέματα, όπως για παράδειγμα προϊστορία, ιστορίες με νεράιδες, Far-Ouest, κλπ.

Τα περισσότερα από τα Ευρωπαϊκά πάρκα είναι εγκατεστημένα σε αστικές ζώνες με πρόσβαση από δίκτυο αυτοκινητοδρόμων. Γενικά ο τόπος εγκατάστασης ενός θεματικού πάρκου, καθώς και η προσβασιμότητά του αποτελούν προσδιοριστικά στοιχεία για την επιτυχία και βιωσιμότητα ενός πάρκου, διότι ο βαθμός επισκεψιμότητάς του είναι άμεσα συνδεδεμένος με τα παραπάνω στοιχεία.

Η Γαλλική εμπειρία: Τα περισσότερα πάρκα ψυχαγωγικού ενδιαφέροντος στη Γαλλία έχουν μια καταγωγή ή μια έμπνευση από τις δραστηριότητες πανηγυριού. Αυτό σημαίνει ότι έχουν κατασκευασθεί από άτομα ή εταιρείες που είχαν μια εμπειρία στα επαγγέλματα του πανηγυριού.

Κατά τη διάρκεια των ετών 1960 – 1965, τα ζωολογικά πάρκα του τύπου "safari" είχαν μεγάλη επιτυχία Έκτοτε παρατηρείται μια κάμψη στην ανάπτυξη αυτού του είδους των πάρκων εξ αιτίας αφενός μεν της δύσκολης αιχμαλιώτισης των άγριων ζώων, αφετέρου δε των δραστικών παρεμβάσεων των οικολογικών οργανώσεων.

Στη συνέχεια παρατηρείται ανάπτυξη των πάρκων με θέμα το νερό, του τύπου "aqualand" τα οποία είχαν μεγάλη επιτυχία στη Γαλλία.

Εκείνο το οποίο είναι αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ορισμένα πάρκα στην Γαλλία παρουσίασαν ατέλειες ως προς την κατασκευή τους και την χωροταξία τους. Προς τούτο οι διαχειριστές των πάρκων αναγκάστηκαν να καταφύγουν στην εμπειρία των ατόμων που προερχότανε από άλλες ευρωπαϊκές χώρες ή από τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Η εμπειρία του Καναδά: τα εθνικά πάρκα, εδώ και πολλά χρόνια, αποτελούν πεδία οικολογικής έρευνας, η οποία αποσκοπεί στη μελέτη των φυσικών πόρων και των συνισταμένων τους, σε όσο το δυνατόν πρωτογενή κατάσταση. Η έρευνα που πραγματοποιείται στα πάρκα δεν χρησιμεύσει μόνο στη διαχείριση των πάρκων, αλλά συνεισφέρει επίσης στον εμπλουτισμό των επιστημονικών γνώσεων που αφορούν στον φυσικό μας κόσμο. Οι επιστημονικές έρευνες στα πάρκα κρίνονται όλο και περισσότερο σημαντικές διότι μπορούν να αποκαλύψουν τις αλληλαγές που συντελούνται στα οικοσυστήματα, είτε κατόπιν της ανθρώπινης παρέμβασης, είτε στη συνέχεια ενός φυσικού φαινομένου.

Η Ελληνική εμπειρία: Η ελληνική εμπειρία δεν έχει να παρουσιάσει κάποια κοινά σημεία με τα προαναφερόμενα Αν εξαιρέσουμε το υπό μελέτη Μυθολογικό πάρκο Αναβύσσου Αττικής, το ζωολογικό πάρκο Αττικής, το Allou Fun Park Αττικής και ορισμένα μικρά πάρκα με θέμα το νερό που λειτουργούν στην Περιφέρεια, δεν υπάρχει κάτι άλλο για να επιδείξει η χώρα και να αποτελέσει εστία τουριστικού ενδιαφέροντος.

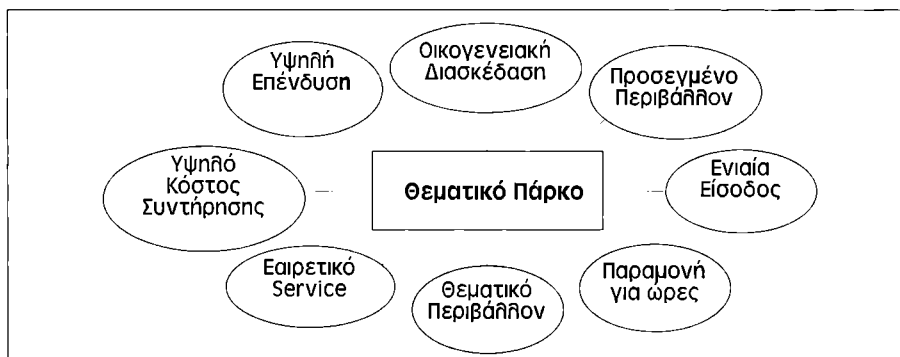
Εννοιολογική Προσέγγιση - Χαρακτηριστικά

Τα θεματικά πάρκα αποτελούν μέρος της αγοράς θεαμάτων (Managed attractions), τα οποία μπορούν να ορισθούν ως οι «πόροι» που σε μόνιμη βάση ελέγχονται και ρυθμίζονται για την απόλαυση, τη διασκέδαση, την ψυχαγωγία και την εκπαίδευση του επισκεπτόμενου κοινού. Κατά συνέπεια στα θεματικά πάρκα περιλαμβάνονται τα Αρχαία μνημεία, ιστορικά οικοδομήματα, πάρκα και κήποι, θεματικά πάρκα, ζωολογικοί κήποι, μουσεία, γκαλερί τέχνης, πρώην βιομηχανικοί χώροι και θούνα παρκ (Ηλιοπούλου Χριστίνα και Ιλιόποι, 2006).

Επίσης τα θεματικά πάρκα ανάλογα με το «κεντρικό» χαρακτηριστικό τους, διακρίνονται σε ζωολογικά, υδάτινα, αναψυχής, φυσικά, μυθολογίας, κλπ.

Για να οριστεί ένα managed attraction ως θεματικό πάρκο πρέπει να πληροί μια σειρά κριτηρίων, τα σημαντικότερα από τα οποία απεικονίζονται στο παρακάτω γράφημα:

Γράφημα 1

147

Πηγή: Α. Ίκκος – Travel Times

Τα θεματικά πάρκα διαφοροποιούνται μεταξύ τους με βάση:

- Το μέγεθος (αριθμός επισκεπτών, μέγεθος επένδυσης)
- Προέλευση πελατείας που μπορεί να είναι τοπική ή το πάρκο να αποτελεί «προορισμό»
- Τύπου διασκέδασης; ride oriented show oriented¹
- Εποχικότητας, κλπ (Α. Ίκκος, 2005)

1. Λειτουργούν ως ενιαία επιχειρηματική μονάδα, έχουν γενικά ενιαίο εισιτήριο εισόδου που καλύπτει τη χρήση όλων των σημαντικότερων εγκαταστάσεων στο πάρκο, έχουν κατασκευαστεί με βάση τις ανάγκες των επισκεπτών, παρά τα φυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής όπου είναι εγκατεστημένα και επικεντρώνονται περισσότερο στη ψυχαγωγία παρά στην εκπαίδευση.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο τα θεματικά πάρκα μπορούμε να τα διακρίνουμε στις ακόλουθες κατηγορίες:

1. Πάρκα εθνικού ενδιαφέροντος
2. Πάρκα περιφερειακού ενδιαφέροντος
3. Πάρκα τοπικού ενδιαφέροντος
4. Πάρκα διεθνούς ενδιαφέροντος

Ανάλογα με την κατηγορία του πάρκου διαφοροποιείται το ύψος επένδυσης, η καθυπτόμενη επιφάνεια, τα έσοδα, ο αριθμός επισκεπτών, καθώς και οι θέσεις απασχόλησης. (J.P Coulange, 1987)

Χωροταξία και Θεματικά Πάρκα

Ένα από τα κυριότερα προβλήματα που διέπει την κατασκευή ενός θεματικού πάρκου είναι η χωροταξική του τοποθέτηση συνοδευόμενη από τα μέτρα προστασίας του περιβάλλοντος.

Τα θεματικά πάρκα είναι συνδεδεμένα με την ευρύτερη τουριστική υποδομή μιας περιοχής. Πολλές φορές όμως η κατασκευή τους έρχεται σε αντίθεση με τις αρχές της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης, κυρίως όταν πρόκειται για «βαριές» κατασκευές, οι οποίες απαιτούν πολλή στρέμματα γης, την απομάκρυνση δέντρων, τη χρήση τσιμέντου και νερού σε μεγάλες ποσότητες.

Κατά τον Jean-Luc Michaud(1983) για να κερδηθεί σήμερα το στοίχημα σε θέματα χωροταξίας τουρισμού, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η τουριστική ανάπτυξη και η αύξηση της επισκεψιμότητας σε χώρους ψυχαγωγίας, όπως τα θεματικά πάρκα, να συνοδεύονται από την ανάληψη ευθυνών εκ μέρους των εκπροσώπων της αυτοδιοίκησης, οι οποίοι πρέπει να εγγυώνται για τη διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς της περιοχής τους.

Κατά τον Yves Raynouard (1989), η δημιουργία και η εκμετάλλευση των εξοπλισμών, όπως για παράδειγμα αυτών των θεματικών πάρκων, εφόσον ενταχθούν στα πλαίσια της οικονομίας της ψυχαγωγίας, παρουσιάζουν διαφορετικές επιδιώξεις ή διαφορετικούς στόχους, αρχικά οικονομικές επιδόσεις συγκρίσιμες με άλλους βιομηχανικούς τομείς και στη συνέχεια οικονομικές ή κοινωνικές επιδόσεις ταυτόχρονα.. Αυτό το γεγονός για τους διοικούντες της τοπικής αυτοδιοίκησης σημαίνει εμπλοκή στις χρηματοδοτήσεις, λίγο – πολύ σημαντικών, οι οποίες θα αποσκοπούν στην υλοποίηση κατασκευών με εξοπλισμούς που θα απευθύνονται σε φερέγγυους χρήστες με αναμενόμενα ικανοποιητικά αποτελέσματα χρήσης ή θα παρέχουν απλές υπηρεσίες ομαδικού ενδιαφέροντος που θα απευθύνονται στο σύνολο του ντόπιου πληθυσμού.

Επειδή η χωροταξία αποτελεί την πρώτη ύλη της τουριστικής ανάπτυξης, σε ό,τι αφορά στην κατασκευή και εγκατάσταση των θεματικών πάρκων πρέπει να λάβουμε υπόψη μας το γενικό χωροταξικό σχέδιο της περιοχής εγκατάστασης, να δείξουμε σεβασμό στις υπόλοιπες οικονομικές δραστηριότητες, να σεβαστούμε την αρμονία του περιβάλλοντος.

Οικονομικές Επιπτώσεις - Απασχόληση και Θεματικά Πάρκα

Για να υπολογίσουμε τις οικονομικές επιπτώσεις και την απασχόληση από την λειτουργία των θεματικών πάρκων, λαμβάνουμε υπόψη μας τις δαπάνες των επισκεπτών, είτε αυτοί είναι ντόπιοι, είτε είναι ξένοι.

Υφίσταται ένα δομικό μοντέλο, μεταξύ άλλων, το οποίο με την βοήθεια των στατιστικών στοιχείων, μας επιτρέπει να γνωρίζουμε με ποίο τρόπο κατανέμεται η ζήτηση στην εθνική Οικονομία και κατά συνέπεια οι επιπτώσεις αυτής επί των εισοδημάτων, της απασχόλησης, καθώς και των εσόδων της Δημόσιας Διοίκησης.

Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνεται η διάρθρωση των οικονομικών επιπτώσεων από τις δαπάνες των επισκεπτών, στα θεματικά πάρκα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Δαπάνες Επισκεπτών

ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ
ΕΣΟΔΑ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ
ΠΑΡΚΩΝ ΑΠΟ
ΤΟΥΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ
ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ
ΑΠ' ΟΠΟΥ ΑΠΟΡΡΕΟΥΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

149

Α) Επιπτώσεις επί των εισοδημάτων: Η τελική εσωτερική ζήτηση, αλλά και η ζήτηση των αθλοδαπών για το προϊόν θεματικά πάρκα παράγει εισοδήματα που μπορούν να εκφραστούν με διάφορους τρόπους. Οι τύποι εισοδημάτων που λαμβάνονται υπόψη είναι τα εισοδήματα από εργασία και τα εισοδήματα σε σχέση με το ΑΕΠ.

Β) Επιπτώσεις στην απασχόληση: Οι πραγματοποιούμενες δαπάνες για λειτουργικά έξοδα από πλευράς διαχείρισης των θεματικών πάρκων, αλλά και από πλευράς δαπανών των επισκεπτών, επηρεάζουν τις συγκυριακές καταστάσεις της αγοράς εργασίας. Μιας αγοράς εργασίας η οποία είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ύπαρξη και λειτουργία των θεματικών πάρκων.

Γ) **Επιπτώσεις στην τουριστική οικονομία:** Η λειτουργία των θεματικών πάρκων, ως μέρος του τουριστικού προϊόντος μιας χώρας, αποφέρει επιπλέον έσοδα, τα οποία υπολογίζονται στις ετήσιες τουριστικές εισπράξεις. Εάν από το σύνολο των τουριστικών εισπράξεων μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου υπολογίσουμε και αφαιρέσουμε τα έσοδα από τις δαπάνες των επισκεπτών, τότε θα έχουμε ως αποτέλεσμα τα καθαρά έσοδα από την λειτουργία ενός ή περισσότερων θεματικών πάρκων. Η αναγωγή των απόλυτων αριθμών σε ποσοστιαία αναλογία, μας δίνει μια εικόνα για το μέγεθος της συνεισφοράς της λειτουργίας των θεματικών πάρκων στην τουριστική οικονομία μιας δεδομένης χώρας.

Δ) **Επιπτώσεις στο ισοζύγιο πληρωμών:** Στο επίπεδο του τουριστικού λογαριασμού του ισοζυγίου πληρωμών, δηλαδή της διαφοράς μεταξύ των «εισαγωγών» και των τουριστικών «εξαγωγών», μια χώρα μπορεί να παρουσιάσει έλλειμμα ή πλεόνασμα. Στη διαμόρφωση του πλεονάσματος ή του ελλείμματος, πόλο παίζουν και οι εισπράξεις από τις δαπάνες των επισκεπτών στα θεματικά πάρκα. Για παράδειγμα, το 1982 το ισοζύγιο πληρωμών στον Καναδά ήταν ελλειμματικό διότι τα έσοδα που προερχότανε από το σύνολο των επισκεπτών εκπροσωπούσε το 3,6 όλων των εξαγωγών της χώρας, ενώ οι δαπάνες που πραγματοποίησαν οι Καναδοί τουρίστες στο εξωτερικό, εκπροσωπούσε το 4,9 του συνόλου των εισαγωγών (Parcs Canada: Division de l' évaluation et de l' analyse, 1987).

150

Το Μοντέλο των Εισροών- Εκροών

Το σύνολο των συντελεστών που έχουν σχέση με το μοντέλο εισροών-εκροών, χρησιμεύει κυρίως για αναλύσεις των οικονομικών επιπτώσεων ενός φαινομένου. Στην περίπτωση της λειτουργίας ενός θεματικού πάρκου, οι οικονομικές επιπτώσεις προσδιορίζονται ως το σύνολο των κερδών από τουριστικές δραστηριότητες συμπεριλαμβανομένων και των οικονομικών εισροών από τη λειτουργία τους.

Τα οικονομικά κέρδη διαχωρίζονται σε άμεσα, έμμεσα και παρακινούμενα οικονομικά αποτελέσματα. Οι διακρίσεις μεταξύ αυτών των τύπων των οικονομικών αποτελεσμάτων μπορούν να καταγραφούν, αφού προηγουμένως λάβουμε υπόψη μας την συνοχή και αλληλεξάρτηση των οικονομικών δρώμενων και εξελίξεων όπως για παράδειγμα έχουμε αύξηση της παραγωγής συνεπεία της ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση της λειτουργίας των θεματικών πάρκων.

Πρωτίστως καθώς η βιομηχανική παραγωγή αυξάνει ως αποτέλεσμα της ζήτησης αγαθών και υπηρεσιών εκ μέρους των θεματικών πάρκων, κατά συ-

νέπεια τα εισοδήματα αυξάνουν στις περιοχές όπου οι βιομηχανίες είναι εγκατεστημένες, φαινόμενο το οποίο ονομάζουμε, άμεσο αποτέλεσμα.

Όμως η βιομηχανική παραγωγή δεν δύναται να αυξηθεί χωρίς να ακολουθήσει αύξηση της παραγωγής άλλων βιομηχανιών, οι οποίες προμηθεύουν ενδιάμεσα αγαθά. Κατά συνέπεια, όταν η παραγωγή αυτών των ενδιάμεσων βιομηχανιών αυξάνει για να ικανοποιήσει την νέα ζήτηση, επιπρόσθετα έσοδα δημιουργούνται σε μια η περισσότερες περιοχές. Αυτά τα αποτελέσματα καλούνται έμμεσα. Τα εισοδήματα τα οποία αυξάνουν εξ αιτίας των άμεσων και έμμεσων αποτελεσμάτων έχουν επιπτώσεις στην αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών. Μια δεδομένη αύξηση αγορών για αγαθά και υπηρεσίες θα έχει ως συνέπεια την αύξηση της παραγωγής και των εισοδημάτων. Η εμπλοκή της συμπεριφοράς των νοικοκυριών στην παραγωγική αλυσίδα, καλείται παρακινούμενο αποτέλεσμα. (Parcs Canada: Division de l' évaluation et de l' analyse, 1987)

Το μοντέλο των εισροών/ εκροών μετράει με ακρίβεια τις οικονομικές επιπτώσεις από τη λειτουργία των θεματικών πάρκων, σε συνδυασμό με τρία οικονομικά μεγέθη, υψίστης σημασίας: α) προσδιορίζει τις οικονομικές επιπτώσεις επί της απασχόλησης, συνεπεία μιας δεδομένης επένδυσης, β) προσδιορίζει το εισόδημα από εργασία, το οποίο παράγεται στην οικονομία από την νέα εισροή κεφαλαίων, γ) προσδιορίζει την διακύμανση που πραγματοποιείται στο ΑΕΠ συνεπεία της δαπάνης κεφαλαίων.

151

Τα Θεματικά Πάρκα ως Επενδυτική Δραστηριότητα

Για την κατασκευή, ανάπτυξη και λειτουργία ενός θεματικού πάρκου, διακρίνουμε τα παρακάτω στάδια:

Α) Η σύλληψη του σχεδίου: Αρχικά πραγματοποιείται μια έρευνα αγοράς για να διαπιστωθεί η βιωσιμότητα του σχεδίου, τα εκέγγυα υλοποίησης, η απόδοση της επένδυσης και κατά κανόνα προκρίνεται μια περιοχή η οποία παρουσιάζει έντονο τουριστικό ενδιαφέρον. Σε ένα δεύτερο στάδιο πρέπει να ξεπεραστούν ορισμένα προβλήματα χωροταξικής, περιβαλλοντολογικής, πολιτικής και οικονομικής φύσης ως προς την επιλογή της τοποθεσίας και την αγορά του οικοπέδου.

Β) Η χρηματοδότηση του σχεδίου: Μετά την ολοκλήρωση του παραπάνω σταδίου και αφού παρθεί η τελική απόφαση για την υλοποίηση της επένδυσης, πρέπει να αναζητηθούν οι οικονομικοί πόροι..

Λόγω της φύσης της κατασκευής (αγορά πωλήτων στρεμμάτων οικοπέδου, πιθανές απαλλοτριώσεις γης, κατασκευές, εξοπλισμοί, κλπ), κατά κανόνα,

πλην ελάχιστων ειδικών περιπτώσεων, ούτε η κρατική πρωτοβουλία, αλλή ούτε και η ιδιωτική από μόνες τους δεν δύνανται να προβούν στην υλοποίηση ενός τέτοιου σχεδίου.

Κατά συνέπεια σχηματίζονται εταιρίες κρατικών και ιδιωτικών συμφερόντων, στις οποίες συμμετέχουν με διάφορα ποσοστά οι ενδιαφερόμενοι.² Στα εν λόγω σχήματα μπορούν να συμμετάσχουν τράπεζες, ασφαλιστικά ταμεία, οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, κλπ.

Η διαχείριση της τελικής επένδυσης πραγματοποιείται είτε από την εταιρεία του μετοχικού σχήματος, είτε από εξωτερική εταιρεία διαχείρισης.

Γ) Οικονομικά οφέλη: Πρωτίστως η κατασκευή ενός θεματικού προσδίδει μια εικόνα κύρους στην περιοχή, τόσο σε τοπικό, όσο και σε εθνικό επίπεδο. Σε πολλή περιπτώσεις δε και σε διεθνές. Τα άτομα που ήδη έχουν επισκεφθεί την περιοχή εγκατάστασης ενός θεματικού πάρκου θα έχουν την ευκαιρία να εμπλουτίσουν τις ψυχαγωγικές τους δραστηριότητες. Για τους τουρίστες θα αποτελέσει μια επιπλέον αιτία επίσκεψης της περιοχής εγκατάστασης του πάρκου.

Πιο συγκεκριμένα η λειτουργία ενός θεματικού πάρκου έχει άμεσες επιπτώσεις στην ανάπτυξη παραδοσιακών δομών καταλυμάτων ή καταλυμάτων υπαίθρου, έλκοντας πολλούς επισκέπτες και παράλληλα επιμηκύνοντας την τουριστική περίοδο.

Η εγκατάσταση ενός θεματικού πάρκου συμπληρώνει την υπάρχουσα τουριστική υποδομή της περιοχής λειτουργίας του.

Η λειτουργία ενός θεματικού πάρκου αποτελεί για τους επαγγελματίες του τουρισμού (Τ.Ος, οργανωτές συνεδρίων, κλπ) ένα νέο προϊόν το οποίο μπορούν να προτείνουν στους πελάτες τους, εμπλουτίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το σύνολο των προϊόντων που προτείνουν.

Οι επιπτώσεις στην απασχόληση παρουσιάζουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- Κατά την διάρκεια της υλοποίησης των γενικών έργων κατασκευής απασχολούνται άτομα άμεσης ετήσιας εξαρτημένης εργασίας, άτομα άμεσης εποχικής απασχόλησης, καθώς και άτομα εμμέσως απασχολούμενα (υπηρεσίες, περιστασιακή παροχή εργασίας)
- Σε ένα άηθο στάδιο ανάπτυξης κατασκευής ξενοδοχειακών και ψυχαγωγικών υποδομών, απασχολούνται άτομα άμεσης απασχόλησης
- Κατά την διάρκεια της λειτουργίας του θεματικού πάρκου και ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του συναντάμε εργαζόμενους πλήρους, εποχικής, παρακινούμενης ή μερικής απασχόλησης. Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά και η εξειδίκευση αυτών των εργαζομένων ποικίλει ανάλογα με το

εύρος των παρεχομένων υπηρεσιών (ξενοδοχειακές, επισιτιστικές, ψυχαγωγικές, κλπ)

Τέλος από την εγκατάσταση και λειτουργία των θεματικών πάρκων επωφεληθούνται μια σειρά εμπορικών επιχειρήσεων και παροχής υπηρεσιών που δραστηριοποιούνται πέριξ του πάρκου, καθώς επίσης και τα μέσα μαζικής μεταφοράς πρόσβασης στο πάρκο, λόγω αύξησης των χρηστών τους.

Δ) Ο ρόλος των χορηγών: Η εμπειρία των Ευρωπαϊκών θεματικών πάρκων έχει δείξει ότι η συνεργασία μεταξύ των εταιρειών διαχείρισης των θεματικών πάρκων και των διαφόρων χορηγών, πραγματοποιείται περισσότερο στα πλαίσια της εμπύκωσης, παρά στα στενά οικονομικά πλαίσια αύξησης των εσόδων. (G.R PHARAON, 1987).

Για παράδειγμα στο θεματικό πάρκο MIRAPOLIS, το οποίο δραστηριοποιείται στην περιοχή Cergy – Pontoise της Γαλλίας, οι χορηγοί κάνουν την εμφάνισή τους είτε στην κεντρική είσοδο για την υποδοχή των παιδιών, είτε στις διάφορες δραστηριότητες εμπύκωσης, όπου προωθούν το διαφημιστικό τους μήνυμα.

Ας μην ξεχνάμε ότι η χορηγία αποτελεί κυρίως ένα μέσο επικοινωνίας που χρησιμοποιείται σε μικρό βαθμό από την τουριστική βιομηχανία, έστω και αν είναι τελείως προσαρμοσμένη στα χαρακτηριστικά της γνωρίσματα. Τα ερείσματα για εφαρμογή μιας χορηγίας είναι ποικίλα και προς πάσα κατεύθυνση. Άλλες φορές, διάφορα γεγονότα (όπως η λειτουργία ενός θεματικού πάρκου) μπορούν να δώσουν το έναυσμα ώστε να δημιουργηθούν ευκαιρίες χορηγιών. (Λουκάς Ντούβας, 2000).

153

Θεματικά Πάρκα, Οικολογία, Περιβάλλον

Η κατασκευή και λειτουργία ενός θεματικού πάρκου, από τη φύση του αντικείμενου έχει άμεσες επιπτώσεις στην οικολογία και το περιβάλλον. Το κύριο μέλημα αφορά στη προστασία της γης και των υδάτινων πόρων.

Ένα δεύτερο σημείο εξίσου σημαντικό είναι η προστασία της υγείας των επισκεπτών και των εργαζομένων στα θεματικά πάρκα. Η ποιότητα του περιβάλλοντος επηρεάζεται από φυσικούς, και χημικούς παράγοντες οι οποίοι δρουν αρνητικά για τον ανθρώπινο οργανισμό. Προς τούτο η εγκατάσταση ενός θεματικού πάρκου πρέπει να βρίσκεται σε απόσταση ασφαλείας από πάσης φύσης δραστηριότητες, οι οποίες μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο την ανθρώπινη υγεία, π.χ οι βιομηχανικοί ρύποι.

Για την προστασία του οικοσυστήματος και του περιβάλλοντος γενικότερα, η κατασκευή και λειτουργία των θεματικών πάρκων οφείλει να συμπε-

ριηφθεί σε ένα γενικότερο πλαίσιο τουριστικής πολιτικής με τη θέσπιση θεσμικών και νομικών κανόνων.

Στα πλαίσια της λειτουργίας και διαχείρισης των θεματικών πάρκων, ορισμένα απαραίτητα μέτρα για την οικολογική και περιβαλλοντική προστασία, θα μπορούσαν να είναι τα παρακάτω:

Μέτρα προστασίας για την αποφυγή μολύνσεων των υδάτινων πόρων και του οικοσυστήματος

Εφαρμογή των ποιοτικών συστημάτων ISO 14001 για την περιβαλλοντική προστασία

Έκδοση ειδικού οδηγού, ο οποίος θα διανέμεται δωρεάν στους επισκέπτες και θα τους παροτρύνει να σέβονται το περιβάλλον μέσα και έξω από το πάρκο

Ειδικά μέτρα διοίκησης των ανθρωπίνων πόρων μέσω των οποίων να ευαισθητοποιείται το προσωπικό των πάρκων και να προστατεύει το περιβάλλον. Παράλληλα εκπαίδευση σε θέματα ποιοτικών ωφελημάτων από την προστασία του περιβάλλοντος (Parcs Canada)

Ενέργειες διαχείρισης οικολογικής – περιβαλλοντικής σημασίας, όπως οικολογικές προμήθειες προϊόντων και πρώτων υλών, διαχείριση αποβλήτων, ήπιες μορφές ενέργειας, διαχείριση στερεών απορριμμάτων, διαχείριση επικίνδυνων υλικών, κλπ.

154

Συμπεράσματα

Παρατηρείται ελλειμματική προσφορά του προϊόντος «θεματικά πάρκα» στην Ελλάδα στον βαθμό που προσφέρεται από άλλα Ευρωπαϊκά ή εκτός Ευρώπης κράτη.

Η δημιουργία ολοκληρωμένων θεματικών πάρκων στην Ελλάδα θα διαφοροποιήσει και θα αναβαθμίσει το υφιστάμενο τουριστικό προϊόν, εξυπηρετώντας παράλληλα ορισμένες από τις ανάγκες και απαιτήσεις των στοχευόμενων τμημάτων της τουριστικής αγοράς, τόσο σε εθνικό, όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Από τον Ελληνικό χώρο λείπουν θεματικά με κεντρικό θέμα τον συνδυασμό της φύσης, της τέχνης και της επιστήμης. Με άλλα λόγια πάρκα ολιστικής προσέγγισης των φυσικών και πνευματικών δραστηριοτήτων που μπορούν να πραγματοποιηθούν

Η κατασκευή και λειτουργία των θεματικών πάρκων συνεπάγεται δημιουργία θέσεων απασχόλησης και αιτία περιφερειακής ανάπτυξης. Οικογένειες εγκαθίστανται πλησίον των τόπων λειτουργίας των θεματικών πάρκων. Οι νέοι παραμένουν στον τόπο τους διότι τους προσφέρεται απασχόληση. Αυτό

το είδος ποιότητας ζωής που επιδιώκεται να επιτευχθεί αξιοποιώντας κατά τον καλύτερο τρόπο τις προσφερόμενες από τον τόπο ανέσεις, αποτελεί μια βασική πρόκληση για το μέλλον της περιφερειακής ανάπτυξης. (Leader \ Magazine: Country Parks, 2000-01).

Στον τομέα γενικά των ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, η λειτουργία των θεματικών πάρκων συγκροτεί μια ολοκληρωμένη βιομηχανία. Η κατασκευή και η διαχείριση μιας παρόμοια οντότητας αποκαλύπτουν διάφορα στοιχεία, τα οποία αφορούν συγχρόνως στην αρχιτεκτονική ιδέα, στην εμπύχωση, στην επισίτιση, στα καταλύματα, κλπ, στα πλαίσια ενός κοινωνικό-οικονομικού περιβάλλοντος.

Η εμπειρία από τον βαθμό επισκεψιμότητας των θεματικών πάρκων, έχει οδηγήσει στην παρατήρηση σημαντικών φαινομένων, όπως:

με την έναρξη λειτουργίας ενός πάρκου επιτυγχάνεται το μέγιστο ποσοστό επισκεψιμότητας, σε αντίθεση με άηλες δραστηριότητες όπου παρατηρείται μια σταδιακή επισκεψιμότητα. Κατά συνέπεια το κυρίως μέλημα είναι η διατήρηση των υψηλών ποσοστών επισκεψιμότητας του πάρκου

η εξέλιξη του τουριστικού φαινομένου, είτε στα πλαίσια των ψυχαγωγικών, είτε στα πλαίσια των επαγγελματικών δραστηριοτήτων έχει ως συνέπεια την διαφοροποίηση των επισκεπτών των πάρκων. Έτσι τα πάρκα δεν τα επισκέπτονται μόνο οι ντόπιοι, αλλά και ένα ποσοστό σε εξέλιξη τουριστών.

Οι προτιμήσεις των Ευρωπαίων για τα θεματικά πάρκα εξελίσσεται. Παρατηρείται αυξητική τάση της ζήτησης, η οποία ακολουθείται από την αύξηση των εσόδων και της απασχόλησης.

155

Βιβλιογραφία

Ελληνική

Ηλιοπούλου Χρ., Τσίπα Ματ., Λουτριώτης Μ. Θεματικά Πάρκα και Τουριστική Ανάπτυξη. Εργασία Σεμιναρίου Τελειοφοίτων. Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων ΤΕΙ Αθήνας. Αθήνα 2006. Επιβλέπων: Λ. Ντούβας

Ίκκος Α. Θεματικά Πάρκα: Σύνθετες Επενδύσεις σε Ανταγωνιστική Αγορά. Περιοδικό Travel Times, σελ. 74, Αθήνα 2006

Λύτρας Π. Η Κοινωνία της Αναψυχής. Εκδόσεις Interbooks, Αθήνα 2002

Ντούβας Λ. Χορηγίες, Τουρισμός και Αθλητισμός. Συλλογικό έργο: Αθλητισμός -Οικονομικά-Μάνατζμεντ- Μάρκετινγκ. ΑΘΙΝΕΕ, Αθήνα 2000

Ξενόγλωσση

- Coulange J.P. Un secteur Economique en Développement: Les Parcs De Loisirs. Problèmes Economiques, no 2004. Παρίσι 1987
- Raynourd Yves. Les Loisirs de Proximité: nouvelles tenndances. Espaces, Φεβρουάριος/ Μάρτιος, No 96. Παρίσι 1989
- Parcs Canada: Projet d' Investissement. Division de l' Evaluation et de l' Analyse. Toronto, 1987
- Parcs Canada: L' Evaluation de l' Impact Economique du Programme de Parcs Canada. Division de l' Evaluation et de L' Analyse. Toronto 1987
- Michaud J.L. Le tourisme face à l' environnement. PUF :le géographe. Παρίσι 1983
- Country Parks. Leader Magazine. No 25, σελ 27. Βρυξέλλες 2000-2001
- Cardot Th., Celeyron C. Mirapolis. A la Découverte d' un Univers Enchanté: Παρίσι 1987.
- Société du Parc d' Attractions de Nice (SPAN – ZYGOFOLIS).Nice 1987.

Ιστοσελίδες

- www.dreamgateuk.com
- www.pc.gc.ca
- www.themeparksonline.org
- www.cityguide.com
- www.funtrivia.com